

10 REDENEN

WAAROM WATERSCHAPPEN
CERTIFICERING OP DE
CO₂-PRESTATIELADDER
EEN GOED IDEE VINDEN

Er is een toenemende interesse bij waterschappen om aan de slag te gaan met de CO₂-Prestatieladder. De waterschappen beschouwen duurzaamheid al jaren als een kernactiviteit met als gevolg dat er (sectorale) reductiedoelstellingen zijn geformuleerd. Er was dan ook een terechte vraag of certificering op de CO₂-Prestatieladder nog meerwaarde zou hebben. Om dit verder te verkennen en om hier antwoord op te geven, hebben de Unie van Waterschappen en Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen in 2019 en 2020 een Community of Practice (CoP) CO₂-Prestatieladder voor waterschappen georganiseerd.

De interesse vanuit waterschappen om mee te doen met de CoP was erg groot: meer dan 35 medewerkers van 18 verschillende waterschappen hebben actief deelgenomen aan de CoP. Inmiddels -begin 2021- zijn drie waterschappen gecertificeerd: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Delfland en Waterschap Vallei en Veluwe. Het traject van de CoP is unaniem bijzonder goed bevallen, blijkt uit de evaluatie onder de leden: alle waterschappen (op 1 CoP-lid na) zijn enthousiast over de certificering op de CO₂-Prestatieladder en zijn hiermee aan de slag gegaan of zullen intern positief advies uitbrengen over certificering. Het traject van de CoP heeft een grote rol in deze aanbeveling gespeeld:

***“De CoP heeft het laatste zetje gegeven:
nu gaan we echt aan de slag”¹***

Certificering op de CO₂-Prestatieladder heeft volgens de waterschappen meerwaarde. Deze conclusie wordt getrokken op basis van een uitvoerige evaluatie van de CoP en de ervaringen van de verschillende waterschappen met het certificeringstraject. De evaluatie heeft in willekeurige volgorde, de volgende inzichten opgeleverd: ►

¹ SKAO, de Unie van Waterschappen maar ook andere media hebben de afgelopen twee jaar verschillende artikelen en nieuwsberichten geschreven over de CoP. De quotes in dit rapport zijn afkomstig uit deze artikelen. Anonieme quotes zijn afkomstig uit de evaluatie van de CoP.

1. Practice what you preach

Met certificering op de Ladder geven de waterschappen invulling aan de voorbeeldrol voor de overheid zoals afgesproken in het Klimaatakkoord. Het instrument de CO₂-Prestatieladder is bij de waterschappen vanuit onder andere de Green Deal Duurzaam GWW ruim 10 jaar bekend als aanbestedingsinstrument. Wat nieuwer is het inzicht dat overheden de Ladder ook kunnen gebruiken om zelf een certificaat te halen om op deze manier structureel aan de slag te gaan met de eigen ambities en reductie. Door zelf aan de slag te gaan met certificering, geven waterschappen niet alleen het goede voorbeeld maar zijn ze ook een meer geloofwaardige opdrachtgever.

“

In ons beleid voor duurzaam inkopen wordt door ons al gunningsvoordeel verleend aan opdrachtnemers die zijn gecertificeerd conform de CO₂-Prestatieladder. Het was voor ons dus een logische stap om deze methodiek ook binnen de eigen organisatie toe te passen. Dat leidt tot een betere dialoog met marktpartijen over de mogelijkheden voor reductie van de CO₂-uitstoot.

”

Directeur Pieter Janssen, Delfland

2. CO₂-reductie onderdeel van de organisatie

Draagvlak en inbedding in de organisatie

De gecertificeerde waterschappen geven aan dat certificering niet alleen leidt tot een grotere bewustwording binnen de organisatie, maar ook tot meer draagvlak bij de directie en andere medewerkers. Voor het realiseren van de klimaatdoelstellingen, is betrokkenheid van de gehele organisatie nodig. De Ladder zorgt er als CO₂-managementsysteem voor dat ambities, maatregelen, beleid en de voortgang hierop jaarlijks worden besproken en vastgesteld op diverse niveaus in de organisatie, waardoor CO₂-reductie van de hele organisatie wordt.

“

De implementatie van het managementsysteem en de Plan-Do-Check-Act cyclus zorgt er voor dat iedere medewerker CO₂-reductie in de genen krijgt.

”

Intern opdrachtgeverschap

Door de Ladder is er binnen de organisatie meer focus, bewustwording en draagvlak voor CO₂-reductie. Duurzaamheid en CO₂-reductie worden hierdoor in toenemende mate indicatoren in de algemene bedrijfsvoering en bij intern opdrachtgeverschap. Dit inzicht, in combinatie met regelmatig monitoren en bijsturen, zijn bijzondere goede ‘stepping stones’ in ambities om aan de slag te gaan met CO₂-beprijzing.

“

De implementatie van de CO₂-Prestatieladder heeft vooral geleid tot een grotere bewustwording binnen onze organisatie. Je gaat hierdoor op een andere manier kijken naar organisatieprocessen. Eerst lag de focus vooral op kerntaken en financiën, en met de Ladder is er een belangrijke indicator bijgekomen, namelijk broeikasgasemissies. De CO₂-Prestatieladder dwingt je als het ware om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

”

Interview Hoogheemraadschap van Delfland,
zie hier het hele [artikel](#).

3. Borging van duurzaamheid en CO₂-reductie: stok achter de deur

---

De jaarlijkse audit van een onafhankelijke auditor en de eisen van de Ladder zorgen ervoor dat de aandacht voor CO₂-reductie binnen de organisatie niet snel verslapt. Het formuleren en behalen van ambitieuze maatregelen en doelstellingen is hierdoor geborgd.

“

De CO₂-Prestatieladder is een stok achter de deur. Ieder halfjaar maken we nu een update van onze footprint en houden we de boel op de rit. Zo blijven we het goede voorbeeld geven en laten we zien dat we ons best doen.

”

Bob de Boer, HHNK

4. Meer ambitie op CO₂-reductie doelstellingen en verbeterde monitoring van de voortgang

---

De certificering voor de Ladder heeft (ondanks bestaande ambities en de Klimaatmonitor) bij de gecertificeerde waterschappen geleid tot aangescherpte doelstellingen en een betere monitoring van de uitstoot en voortgang.

“

Door de CO₂-Prestatieladder hebben we onze data en de monitoring daarvan beter op orde. De data wordt nu ook beter geverifieerd.

”

“

Het wordt voor de organisatie een belangrijk instrument. De directie was op zoek naar een goed monitoringsinstrument, dat is met de Ladder ingevuld.

”

5. CoP geeft nieuwe impuls aan duurzaam inkoopbeleid van de waterschappen

---

De CoP heeft het duurzaam inkopen- en aanbestedingsbeleid van de waterschappen een nieuwe impuls gegeven. Dit komt doordat de waterschappen nu nog beter begrijpen wat organisaties moeten doen om een certificaat te halen voor de CO₂-Prestatieladder:

“

We willen de Ladder nu vaker gaan inzetten voor aanbestedingen. Als we zelf gecertificeerd zijn klopt het totale plaatje ook.

”

Waterschap de Dommel

Op niveau 3 speelt het duurzaam inkopen van waterschappen nog geen rol in de certificering maar de eerste ambities voor een niveau 4 certificering zijn al uitgesproken. SKAO zal ook in 2021 nog nauw betrokken blijven bij deze ontwikkelingen.

6. De CO₂-Prestatieladder heeft potentie als opvolger van MJA3-convenant

---

De waterschappen hebben zich aan het MJA3-convenant gecommitteerd, maar omdat deze sectorale afspraak in 2020 afloopt², ontstond de behoefte om uit te zoeken of de CO₂-Prestatieladder een opvolger kan zijn. Uit [onderzoek](#) blijkt dat de CO₂-Prestatieladder potentie heeft als opvolger van het MJA3-convenant. Het onderzoek is uitgevoerd door Arcadis in opdracht van Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) en de Unie van Waterschappen. Het onderzoek licht uit (middels een fit gap analyse en een toetsing in de praktijk bij waterschappen, ICT en rail) in hoeverre de CO₂-Prestatieladder als managementsysteem voor organisaties geschikt is als mogelijke opvolger van het convenant Meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3).

² Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat (EZK) is inmiddels een traject gestart voor onderzoek naar een opvolger van het MJA3-convenant. De gesprekken hierover zijn gestart. Met betrokkenen wordt nu gekeken hoe aan bovenstaande zorgpunten invulling gegeven kan worden.

7. CO₂-Prestatieladder en Klimaatmonitor Waterschappen zijn complementair

---

Het uitgangspunt van SKAO en de Unie van Waterschappen is dat de Klimaatmonitor en de CO₂-Prestatieladder complementair aan elkaar zijn en dat de Klimaatmonitor gebruikt kan worden voor de certificering. Hoewel de instrumenten nog niet 100% op elkaar aansluiten, is dat wel het streven. De Unie van Waterschappen en SKAO hebben de afgelopen jaren nauw samengewerkt voor een goede afstemming tussen de CO₂-Prestatieladder en de Klimaatmonitor Waterschappen³. Een resultaat van deze samenwerking is de [publicatie](#) van een memo die is opgesteld naar aanleiding van de eerste certificeringen van waterschappen, waarin bovenstaand uitgangspunt nogmaals wordt bekrachtigd.

“

Via de CoP heb ik antwoorden gekregen op vragen die ik had over de samenhang tussen de klimaatmonitor en de CO₂-Prestatieladder, zowel van de organisatoren als van de andere waterschappen die al gecertificeerd zijn.

”

8. Écht leernetwerk opgebouwd

Door de Community of Practice is er een echte community opgebouwd. De leden van de CoP hebben aangegeven dat (ondanks corona en de digitalisering) er een netwerk is ontstaan waarin ze elkaar, de UvW en SKAO ook buiten de bijeenkomsten om actief opzoeken om kennis en ervaring over de Ladder uit te wisselen.

³ De Unie van Waterschappen heeft in 2010, namens de 21 waterschappen in Nederland, een Klimaatakkoord getekend met het Rijk. In dit akkoord staan de ambities van de waterschappen ten aanzien van klimaatverandering, energieverbruik en een aantal andere doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Alle waterschappen monitoren hierdoor sinds 2011 hun uitstoot. Het hart van de CO₂-Prestatieladder is het inventariseren en monitoren van het energieverbruik en de CO₂ uitstoot. Een belangrijk onderdeel van de CoP was dan ook om te onderzoeken of de Klimaatmonitor van de waterschappen gebruikt kon worden voor de monitor-eisen van de CO₂-Prestatieladder.

“

Er was veel ruimte om vragen te stellen en de sfeer was open. Ik kreeg de mogelijkheid om actuele vragen te stellen, maar ook zicht op het certificeringstraject bij de andere waterschappen (en waar zij tegenaan lopen).

”

Het onderling delen van kennis en ervaringen over de CO₂-Prestatieladder tussen waterschappen was een belangrijk doel van de CoP. Toen er nog geen waterschappen waren gecertificeerd, werd dit ingevuld door de ervaringen van andere overheden en experts. Naarmate er meer waterschappen waren gecertificeerd, stond hun ervaring centraal. Zodra er drie waterschappen waren gecertificeerd is er een overzicht gemaakt van de kosten (*zie het kader) en baten (zie dit document) van de initiële beoordeling.

Deze inventarisering en het delen van de praktijkverhalen hebben veel CoP leden geïnspireerd en overtuigd om aan de slag te gaan met de

Ladder. De verwachting is dat ook na de CoP de leden (UvW en SKAO) elkaar op dit onderwerp blijven opzoeken: een waterschap hoeft hierdoor niet het wiel zelf, en opnieuw uit te vinden.

* Kosten initiële certificering

De totale kosten van de initiële certificering zijn als onderdeel van de CoP geïnventariseerd. Opgemerkt dient te worden dat dit de kosten zijn voor de initiële certificering en voor het implementeren van het systeem. De kosten voor een jaarlijkse beoordeling zullen naar verwachting -net als bij bedrijven- een stuk lager liggen.

- €6.000 - 7.000 voor de Certificerende Instelling (audit) en €2.500 voor de jaarlijkse bijdrage aan SKAO.
- De drie waterschappen hebben gekozen om zich te laten adviseren voor het certificeringstraject. Hoewel dit optioneel en dus een keuze is, hebben de waterschappen dit als een prettige ondersteuning ervaren. De kosten van de adviesbureaus voor een initiële certificering lagen tussen de €10.000 - 15.000.

“

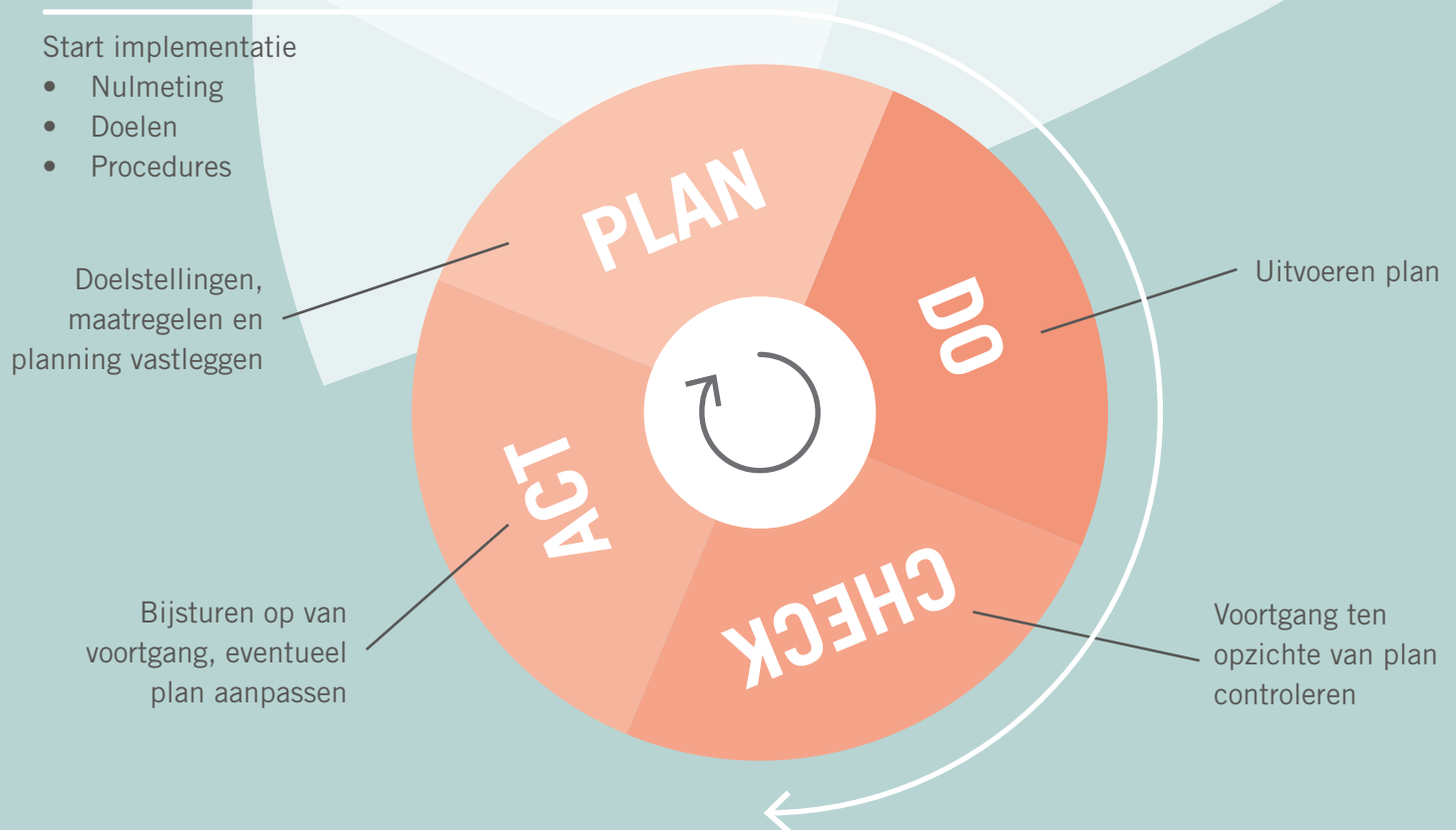
De CoP heeft het laatste zetje gegeven.

”

9. CO₂-managementsysteem als kapstok voor andere duurzaamheidsthema's

Met de CO₂-Prestatieladder wordt er serieus en structureel werk gemaakt van de CO₂-reductie van een organisatie. Certificering leidt tot een effectieve en professionele aanpak waarin -door de implementatie van het managementsysteem- continue verbetering en het monitoren van ambities en voortgang, kernelementen zijn. Elke gecertificeerde organisatie heeft hiervoor een systeem moeten implementeren waarin een Plan-Do-Check-Act cyclus en duurzaam intern opdrachtgeverschap geïntegreerd zijn. De CO₂-Prestatieladder wordt hierdoor als kapstok gebruikt om ook op thema's zoals mobiliteit en circulariteit te sturen. Het integraal meenemen van deze thema's in de organisatie is een logische stap in het verder professionaliseren van de MVO-strategie.

10. Goed voorbeeld doet volgen

Het communiceren over het geven van het goede voorbeeld, is niet alleen bedoeld om stakeholders hierover te informeren, maar ook om deze te inspireren: het zwemdiploma-effect zoals het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat dit noemt. De waterschappen hebben dit stokje heel letterlijk opgepakt: het Ministerie I&W heeft in 2018 een CO₂-Prestatieladder estafettestokje in het leven geroepen om andere overheden te stimuleren om met de Ladder aan de slag te gaan. HHNK was koploper door als eerste overheid dit estafettestokje van Staatsecretaris Stientje van Veldhoven in ontvangst te nemen. Ook Delfland heeft dit estafettestokje mogen ontvangen. Inmiddels zijn beide waterschappen gecertificeerd en hebben ze het stokje weer aan andere overheden doorgegeven. Recentelijk heeft het hoogheemraadschap van Delfland het estafettestokje overgedragen aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Ook de bijeenkomsten en ervaringen van de Community of Practice, hebben geleid tot mooie communicatie-uitingen en publicaties over de ambities en resultaten van de waterschappen. Zowel de Unie van Waterschappen, als SKAO, als de gecertificeerde waterschappen hebben diverse artikelen, interviews, filmpjes en infographics hierover gepubliceerd, zie hun websites voor meer informatie.

Over de CoP

De Community of Practice CO₂-Prestatieladder voor waterschappen was een initiatief van de Unie van Waterschappen en SKAO en is mede gerealiseerd met behulp van de Klimaatenvelope.

De volgende waterschappen deden mee aan de CoP: Wetterskip Fryslân, Delfland, Hollands Noorderkwartier, Waterschapsbedrijf Limburg, Vallei en Veluwe, Noorderzijvest, Vechtstromen, De Stichtse Rijnlanden, Rivierenland, De Dommel, Waternet, Drents Overijsselse Delta, Schieland en de Krimpenerwaard, Brabantse Delta, Scheldestromen, Rijnland en Zuiderzeeland.

Over SKAO

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) is de onafhankelijke eigenaar en beheerder van de CO₂-Prestatieladder en verantwoordelijk voor het gebruik en de doorontwikkeling ervan. SKAO zorgt voor verbreding van het gebruik van de CO₂-Prestatieladder bij bedrijven, overheden en opdrachtgevers. Alle onderzoeken en publicaties die in deze publicatie worden genoemd zijn terug te vinden op www.co2-prestatieladder.nl.

Publicatiedatum 13 januari 2021

